

Příloha k protokolu o SZZ č.
FF JU v Č. Budějovicích
Vysoká škola:
.....

Stanislava Kopáčková
Jméno:
Estetika
Obor:

Ústav estetiky

Recenzent * / Mgr. Jan Staněk, Ph.D.

23. 6. 2010
Datum odevzdání posudku:

diplomové práce
Vedoucí */
Mgr. Denis Ciporanov, Ph.D.
.....

POSUDEK BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Pohled na estetiku kultury bydlení Adolfa Loose a Le Corbusiera

.....

Stanislava Kopáčková si ve své bakalářské práci klade za cíl představit a porovnat ideje a estetické principy tvorby Adolfa Loose a Le Corbusiera, stejně jako i otisk těchto principů v realizovaných stavbách obou autorů. Oba představení architekti-teoretici, jejichž přínos moderní architektury a estetiky bydlení lze jen stěží přecenit, po sobě zanechali vedle množství průkopnických děl též korpus teoretických textů. Nepřekvapí proto, že estetiku stále neopouští zájem o oba póly jejich tvůrčí aktivity, popřípadě o téma jejich vztahu, který se zdá být, uvážíme-li především tvorbu a teorii Le Corbusiera, v mnoha ohledech velmi komplikovaný (viz např. Švácha a jeho sledování diskuse mezi Corbusierem a Teigem). Zamýšlená komparace tedy jistě slibuje mnohé, neboť přes mnoho zásadních a nepominutelných rozdílů v tvorbě obou architektů, povaze jejich osobností (liberál a pragmatik, resp. pythagorejský mystik a socialistický vizionář) i kulturního kontextu jejich tvorby jsou jejich realizace v důležitých bodech analogickou odpovědí na aktuální výzvy a problémy.

Nezapočítáme-li úvodní kapitolu, pak bakalářskou práci Stanislavy Kopáčkové tvoří pět tematických kapitol. V první z nich (*Problém uměleckého statusu architektury*), se studentka věnuje tématu v teorii architektury i obecné estetiky často akcentovanému, totiž komplikované otázce místa architektury v systémech či definicích umění po jejím radikálním zvědečtění, provázeném s jejím osvobozením z vleku tradičních historizujících odkazů či z nic podstatného neřešící artistní ornamentiky secese. Nové konstrukční principy, inženýrský propočítání a vědecké zkoumání provozu i potřeb moderního člověka přináší architekturu, která je nucena nově definovat svůj vztah k tradici oboru, ustaveným kategoriím tvorby a konečně i kategoriím krásy a formy. Zde se Stanislava Kopáčková na obecné teoretické rovině odvolává k Mukařovského řešení problému prizmatem poměru estetické funkce k funkcím ostatním, na konkrétních odpovědích obou autorů pak dokládá, že dominantní téma praktické služebnosti a funkčnosti architektury, překryté v tvorbě bezprostředních generací i mnoha současníků formálním dekorativismem, vede oba autory ke zpochybnění nebo přímo explicitnímu odmítnutí uměleckého statusu architektury. Minimálně u Corbusiera však není pochyb o tom,

že tvorbu architekta za výsostně uměleckou pokládá, navzdory tomu, jak se v generaci následného, přísně vědeckého funkcionalismu zapsal skrze svůj důraz na funkční zřetel jednotlivých řešení, i výroky o domu jako stroji na bydlení, spojované s chápáním architektury jako činnosti výsostně inženýrské. Je však otázkou, zda Loos, který z kraje svého článku *O umění a architektuře, jež je řemeslo*, asociuje uměleckou tvorbu oproti řemeslu s revolučním a budoucnostním charakterem (lidé musí opravdovému umění vždy teprve dorůst), nevztahuje tuto esenciální charakteristiku umění s ohledem na vlastní nelehký tvůrčí zápas, i na svou vlastní (proklamativně čistě řemeslnou) práci architekta. Druhá kapitola nazvaná po jednom z nejcitovanějších Loosových textů-manifestů (*Ornament a zločin*) nabízí komparaci tohoto textu s Corbusierovou kapitolou „Oči, které nevidí“, z jeho neméně věhlasné knihy *Za novou architekturu*. Zde zaujme především náznak kritiky Loosova chápání „ornamentu“, která ukazuje (ostatně jakož i Loosovy interiéry samotné) že nesmlouvavý útok proti zdobnosti v architektuře nelze asociovat jednoduše se všemi jejími projevy, či s veškerou, architektem záměrně akcentovanou estetickou funkčností. Loosova kritika totiž podle všeho míří především na vše, co je v architektuře pláště i interiéru výsledkem nesmyslného plýtvání silami a prostředky, aplikace funkcí vnější, čistě formální zdobnosti, a konečně nahrazení přijatelné kontextuální estetické funkčnosti (např. kvalita, krása a přirozená dekorativnost materiálu) funkcí sentimentální či společensky reprezentativní. Ve třetí kapitole (*Loosovy a Le Corbusierovy domy...*) obrací autorka svou pozornost k samotným architektonickým realizacím obou autorů a pokouší se doložit, která se v manifestech vyjádřené principy propisují do jejich konkrétní tvorby. Přirozeně jsou zde akcentovány dva základní principy uspořádání vnitřní dispozice, Loosuv „Raumplan“ a Corbusierův „Plan Libre“, které vyjadřují principiální rozdíl v budování vnitřního prostoru a jeho členění. Ve čtvrté kapitole (*Apel za novou kulturu bydlení*) si Stanislava Kopáčková dává za cíl předestřít konkrétní problematiku interiéru, tedy již nikoli z hlediska obecných principů vnitřní prostorové dispozice, nýbrž z hlediska prostoru konkrétně zařízeného reflektujícího jednotlivá funkční určení a specifické potřeby jeho obyvatel. Jak autorka dosvědčuje, jsou oba autoři v tomto ohledu podobně zorientovaní: konečný charakter vnitřního prostoru by měl být určen ekonomii provozu, nároky na zdravé bydlení a poctivým a funkčním zařízením, stejně jako kvalitním materiálem zpracovaným s respektem k logice jeho mechanických a pocitových vlastností (kritika secese). V poslední, páté kapitole (*Závěr, Několik úvah o architektuře*), studentka překvapivě opouští prostor vymezený konkrétní tvorbou obou autorů a ubírá se směrem k obecným úvahám o povaze a smyslu architektury, specifických nárocích a úskalích tohoto povolání, až k osobnostním či psychologickým rysům spojeným s profesí architekta. Úplné finále práce pak věnuje shrnutí dosaženého z předchozích kapitol.

Bakalářská práce Stanislavy Kopáčkové nabízí nosné a atraktivní téma. Studentka však zůstala v jeho zpracování stát na půli cesty a téma nevytěžila, jak by bylo podle všeho v jejích silách. Než se dostanu k hlavní výtce, uvedu několik konkrétních zaváhání a nedostatků: Svou slabou chvíli si Stanislava Kopáčková vybrala především na str. 9., kde se jala vyložit problém vztahu estetické a mimoestetické oblasti s odkazem na funkcionální přístup Jana Mukařovského. Nejprve do oblasti mimouměleckého estetického vřazuje oblast mimoestetickou, aby bezprostředně stvrdila svou chybnou formulaci dalším vyjádřením, z něhož opět plyne kontradiktorní existence oblasti estetického, v rámci které se nevyskytuje estetická funkce. Nesprávně cituje na s. 26 (neoznačené vypuštění části originálu), navíc tu samou pasáž uvádí neopodstatněně dvakrát (s. 25). Dále především proto, že práce není orientovaná pouze na analýzu estetických principů tvorby obou autorů a představuje nám i detaily jejich konkrétní tvorby, práci by slušela obrazová příloha.

Nyní k nedostatku hlavnímu: Studentka ignoruje nejenom sekundární zahraniční literaturu, která je k danému tématu k dispozici (např. důležitá a přitom volně přístupná kniha Raumplan versus Plan Libre, 1988), ale ignoruje i některé zásadní primární texty (Le Corbusierův Modulor I, II, či jeho programovou stať Ineffable Space). Pracuje tak s velmi skromným seznamem literatury, a tuto absenci umně vyvažuje zralým projevem, jazykovou obratností i citem pro zvolené téma, který nezapře její dlouhodobý zájem o designérskou a architektonickou tvorbu. Tato nouze ji však donutila zařadit namísto přesvědčivého závěru nekoncepční a k celku práce neorganický přílepek v podobě páté kapitoly, která nenabízí více než jen prázdnou „vatu“ a obecná nepřesvědčivá klišé. Na místě, kde se mohla studentka vyrovnat s náročnějšími momenty hodnými ke zvážení a komparaci (zcela se vyhýbá hlubšímu rozvedení tématu architektonického prostoru, nebo porovnání estetiky Corbusierova Moduloru atp.), se tak pouští do neukotvených debat o vztahu zadavatele a architekta jeho psychologii, atp.. Pečlivější konceptuální příprava a seznámení s dalšími tituly by jí jistě poskytla dostatečné množství materiálu na to, aby se tato čistě výplňová kapitola mohla stát zbytnou.

Jsem přesvědčen, že kdyby Stanislava Kopáčková věnovala zpracování tématu více času a úsilí, jednalo by se o práci velmi kvalitní. Nepochybuji však na druhou stranu o tom, že i tato její předložená podoba vyhovuje nárokům kladeným na práci bakalářskou, proto ji doporučuji k obhajobě a navrhuji ji hodnotit stupněm

výborně

Návrh na klasifikaci bakalářské práce:

.....
podpis vedoucího bakalářské práce

Čes. Budějovicích 23. 6. 2010
V dne

Stupeň klasifikace:	výborně	velmi dobře	dobře	nevyhověl
---------------------	---------	-------------	-------	-----------